

Provincie Zuid-Holland
t.a.v. College van Gedeputeerde Staten
Postbus 90602
2509 LP DEN HAAG
Per e-mail: secrprovsec@pzh.nl

Datum : 12 juli 2023
Ons kenmerk : 23.048 DH
Uw kenmerk : DOS-2023-0000337
Onderwerp : Reactie Glastuinbouw Nederland op het toetsbaar voorontwerp
'Naar een nieuwe balans in het landelijk gebied' van het Zuid-Hollands
Programma Landelijk Gebied (ambtelijke versie 100% d.d. 22 juni 2023)

Geachte heer, mevrouw,

Met dit schrijven geeft Glastuinbouw Nederland reactie op de 100%-versie van het toetsbaar voorontwerp van het gebiedsprogramma Zuid-Hollandse Programma Landelijk Gebied (ZH-PLG) d.d. 22 juni 2023. Hierin staan de plannen voor het landelijk gebied Zuid-Holland die, samen met de plannen van de andere provincies, naar het oordeel van de minister moeten leiden tot het behalen van de landelijke doelen voor natuur, stikstof, landbouw, water, bodem en klimaat, vastgelegd in het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG).

ALGEMEEN

“Het hoofddoel van het ZH-PLG is het realiseren van de wettelijke doelstellingen voor het landelijk gebied.” Deze wettelijke doelstellingen liggen voornamelijk in het ‘planet’-profiel. Hoewel is aangegeven dat er bijvoorbeeld nog een sociaal economische impactanalyse (SEIA) plaats zal vinden, is *balans in ‘people’, ‘planet’ en ‘profit’* randvoorwaardelijk om met elkaar tot uitvoering van doelstellingen te komen. Juist in deze context is het belangrijk om breder te kijken dan het gebied, de provincie of het land. Niet alles kan overal, mits goed gemotiveerd en waar nodig voorzien van mitigerende maatregelen of compensatie elders, geldt niet alleen op het economisch domein. Zo kan bijvoorbeeld de keuze voor doorontwikkeling van een topsector lokaal overzienbare negatieve effecten hebben, maar zijn deze effecten bij het terugschroeven en verplaatsen van economische activiteiten per saldo negatiever (bijv. wegens inefficiëntie, groter verbruik grondstoffen, grotere vervoersstromen, toename forensen, etc.) indien dit op groter ruimtelijk schaalniveau wordt bekeken. Strikte focus op de wettelijke doelstellingen als doelredeneratie schiet daarmee tekort om recht te doen aan het gedachtegoed achter de doelstellingen.

Wij vertrouwen er op dat Provincie Zuid-Holland vorenstaande ter harte neemt in de verdere doorontwikkeling van het Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied.

INHOUDELIJK

Tuinbouw

In het document wordt met grote regelmaat gewezen naar ‘tuinbouw’ of ‘tuinbouwpercelen’. In de combinatie ‘land- en tuinbouw’ wordt veelal de volledige sector beoogd, maar lijken opgaves niet altijd te passen bij de *glastuinbouw*. Het is daarom wenselijk om duidelijkheid te hebben wanneer *glastuinbouw*bedrijven onderdeel uitmaken van term ‘land- en tuinbouw’ en wanneer dit niet beoogd is.

Bufferstroken

Zo wordt op pagina 61 verwezen naar “verplichte bufferstroken rondom land- en tuinbouwpercelen”. Bufferstroken voor *glastuinbouw* zijn niet alleen niet aan de orde, tevens zouden deze nagenoeg geen effect hebben op de beoogde verminderde uitspoeling, zoals in de landbouw. Tegelijkertijd zou een dergelijke maatregel een onevenredig groot negatief effect hebben op bestaande bouw en bebouwingsmogelijkheden.

Natuurvriendelijke oevers

Eveneens wordt op pagina 61 de combinatie Natuurvriendelijke oevers (NVO) en de KRW opgave als maatregel opgeworpen. Uit verscheidene onderzoeken blijkt nog geen eenduidig beeld over de effectiviteit van reeds gerealiseerd NVO op de KRW. Wel is evident dat NVO een grote ruimtevaart kent, (specifiek) onderhoud vergt om effectief te zijn, esthetische kwaliteit heeft en kostbaar is in aanleg en verwerving van grond. De maatschappelijke (economische en ecologische) kosten en baten zijn dan ook nog te onduidelijk om deze maatregel te beoordelen. Daarbij hebben wij - naast het ruimtebeslag - tevens aangegeven dat NVO niet te koste mag gaan van de bedrijfsvoering van de *glastuinbouw* (bijv. door het ontstaan van plagen).

Stimuleringsregeling Natuurvriendelijke Glastuinbouw

Op pagina 75 wordt voorgesteld om de stimuleringsregeling ‘Duurzame bedrijventerreinen’ uit te breiden met de stimuleringsregeling ‘Natuurvriendelijke Glastuinbouw’ en dat GBDA wordt opgenomen in deze subsidieregeling. De *glastuinbouw*sector kent de komende jaren nog de nodige uitdagingen met ruimtelijke impact, waaronder de verduurzaming van energie en water. De verschillende ruimtevragen in de *glastuinbouw* zullen niet naast elkaar, maar met elkaar moeten worden beoordeeld. Daarbij hebben wij in onze brief aangegeven dat de opgaves voor te realiseren natuurwaarden op gespannen voet komen te staan met het ecosysteem in de kas. Dit heeft een sterke relatie met het terug (kunnen) brengen van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Uitgangspunten zijn dat de te realiseren natuurwaarden buiten de kas geen negatief effect mogen hebben op het ecosysteem in de kas, de natuurwaarden een positieve bijdrage leveren aan het gebied en het bedrijfseconomisch rendement van de bedrijven tenminste behouden blijft.

Natuur-inclusieve glastuinbouw

Op pagina 85 wordt de ‘Maatregel Natuurinclusieve (glas)tuinbouw’ verder uitgediept. De maatregel wekt ten onrechte de suggestie van een grote mate van interferentie tussen ‘binnen’ en ‘buiten’ de kas. De toepassing van natuurlijke bestrijders waar dit kan is een belangrijk streven voor de sector en neemt toe; de toepassing van (chemische) gewasbeschermingsmiddelen neemt al jaren af.

Wij zijn waakzaam voor het creëren van biotopen buiten de kas. Voor de teelt zal dit nauwelijks een toegevoegde waarde hebben. Van belang is dat deze biotopen geen negatieve impact hebben op de bedrijfsvoering. Daarbij wijzen wij er op dat deze maatregel niets met ‘instandhouding van de natuur’ van doen heeft. Al decennia lang bestaan de gronden rondom kassen uit begraasd grasland en kenden slootkanten jaagpaden om de sloepen richting de veiling te trekken. Wij hechten er groot belang aan om reeds ingerichte biotopen te evalueren alvorens - hoe vooruitstrevend ook - deze maatregel grootschalig(er) uit te rollen, met mogelijk grote gevolgen voor gewassen/voedselveiligheid en -zekerheid.

Tot slot. In de uitdieping van de maatregel wordt de suggestie gedaan dat ‘als 100 telers 2000 m² natuur naast hun kas aanleggen, dat gezamenlijk over meerdere locaties 20 hectare inheemse natuur binnendijs is’. Daar een gemiddelde kasdiepte in de Greenports ca. 150-200 meter is, zou dit om stroken van 8-12 meter (enkelzijdig) of 4-6 meter (dubbelzijdig) gaan. Deze stroken zijn in de praktijk niet tot nauwelijks aanwezig. De realiteitswaarde van dit voorbeeld is dan ook beperkt.

Randvoorwaarden Rijk

Op pagina 92 wordt de verdere stapsgewijze reductie van emissie- en gebruiksnormen in het AB/BAL genoemd als noodzakelijk. Dit is onjuist. Voor de glastuinbouw is afgesproken dat het gebruik niet belemmerd wordt, maar dat het gaat om de emissie. Gebruik en emissie zijn in de glastuinbouw niet causaal verbonden. Afbouw van de emissienormen klopt dus wel, maar de reductie van de gebruiksnormen niet. De glastuinbouw met grondteelt valt onder de zorgplicht, waarvoor het ministerie van I&W een tool heeft laten ontwikkelen voor ondernemer en toezichthouder. Betere toepassing van die tool in de praktijk heeft meer nut dan reductie van de gebruiksnormen.

Toekomstbestendig watersysteem

Op pagina 97 laat u de opgave volledig over aan de waterschappen: “*De exacte uitwerking en planning van maatregelen volgt uit de gebiedsprocessen en beheerprogramma’s van de waterschappen*”. U schuift hiermee uw verantwoordelijkheden te makkelijk ter zijde. U kunt hierin meer betrokkenheid laten zien vanuit uw verantwoordelijkheid voor de ondergrond c.q. kwaliteit van het grondwater en economische verantwoordelijkheid voor de sector. De glastuinbouw heeft voldoende goed gietwater nodig om de emissie van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen te beperken. Hiervoor zijn verschillende opties beschikbaar, maar de bevoegdheid voor die verschillende opties is verdeeld over meerdere overheden. Uw provincie moet regie nemen op de onderlinge afstemming van hoe omgegaan wordt met de verschillende opties. Als elke overheid binnen zijn eigen kaders blijft denken, wordt de beste optie geen werkelijkheid.

TOT SLOT

Hoewel u in uw document het nodige voorbehoud meldt, ligt de focus nadrukkelijk op land- en tuinbouw die maatregelen moet uitvoeren om de doelen (in het landelijk gebied) te halen. Zeker ten aanzien van waterkwantiteit, maar ook m.b.t. waterkwaliteit zijn er voldoende mogelijkheden in bebouwd gebied. Ter illustratie is meer doorlatende bestrating positief voor infiltratie van regenwater, buffering op straten en parkeerplaatsen om

wateroverlast te voorkomen. Het beperken van gebruik van biociden in de stad tegen ongedierte is eveneens beter voor de waterkwaliteit. Meer groen en water in steden is beter tegen hittestress en goed voor de leefomgeving. Wij dringen er op aan dat maatregelen evenwichtig en effectief worden toebedeeld, in zowel het landelijk als stedelijk gebied. Met elkaar zullen we een bijdrage moeten leveren en die bereidheid is er, echter dat draagvlak is in de land- en tuinbouw precair.

Hoogachtend,

Adri Bom-Lemstra
Voorzitter Glastuinbouw Nederland

Ruud Paauwe
Directeur Glastuinbouw Nederland

Jacco Vooijs
Voorzitter regio Westland van
Glastuinbouw Nederland

Ilone Douma-Ammerlaan
Voorzitter regio Oostland van
Glastuinbouw Nederland